

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบ
การเลือกตั้งของไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายสุริยวัฒน์ จิรสิทธิ์สุนทร

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

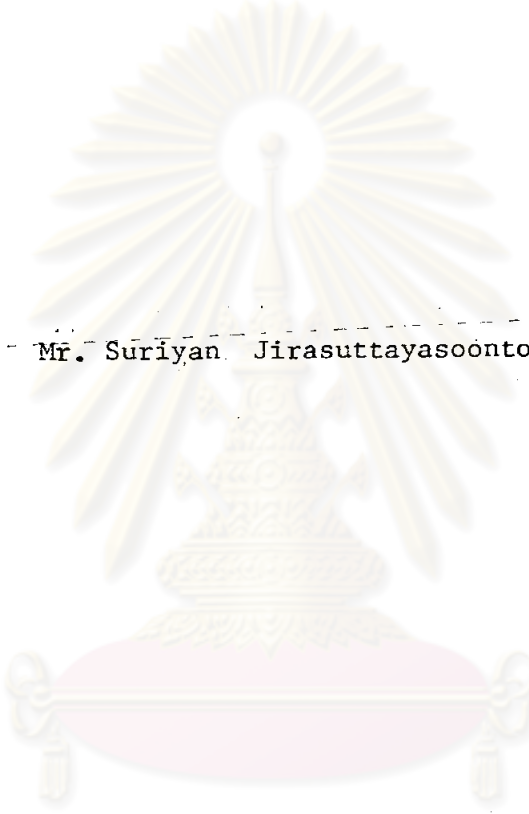
ISBN 974-569-612-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016920

117430791

THE RELATIONSHIP BETWEEN VOTE CANVASSERS AND CANDIDATES FOR
THE HOUSE OF REPRESENTATIVE IN THAI ELECTORAL SYSTEM :
CASE STUDY OF THE FIRST DISTRICT,
SURAT THANI PROVINCE

Mr. Suriyan Jirasuttayasoontorn

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate Schools
Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-612-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย

นายสุริยัณฑ์ จิรสัตย์สุนทร

ภาควิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
หลักสูตรปริญญาโท

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

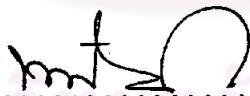
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

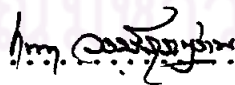
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน)

สุริยวัฒน์ จิรสังข์สุนทร : ความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบการเลือกตั้งของไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี (THE RELATIONSHIP BETWEEN VOTE CANVASSERS AND CANDIDATES FOR THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THAI ELECTORAL SYSTEM : CASE STUDY OF FIRST DISTRICT, SURATTHANI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 206 หน้า.

การศึกษาวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบการเลือกตั้งของไทย ซึ่งได้ศึกษาถึงที่มาของหัวคะแนน ลักษณะความสัมพันธ์ของหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และวิธีการที่หัวคะแนนใช้ในการหาเสียง

ผลการศึกษาวิจัยถึงที่มาของหัวคะแนนพบว่า การที่ผู้สมัครไม่สามารถส่งข่าวสารของคนไปสู่ประชาชนได้โดยตรงอย่างทั่วถึง อันเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ

1. ระยะเวลาหาเสียงมีน้อย
2. เสียค่าใช้จ่ายสูง
3. เขตเลือกตั้งกว้างใหญ่และมีจำนวนประชากรมาก จึงต้องใช้ผู้นำชุมชนเป็นตัวแทนในการส่งข่าวสาร การใช้ตัวแทนจึงเป็นที่มาของหัวคะแนน และส่วนใหญ่แล้วหัวคะแนนมีอาชีพเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน

ความสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่าส่วนใหญ่แล้วเป็นไปในลักษณะการช่วยเหลือเกื้อกูลแบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแลอุปถัมภ์ต่อกัน ทั้งก่อนและภายหลังการเลือกตั้ง สำหรับความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแลอุปถัมภ์ของหัวคะแนนกับผู้สมัคร เป็นไปในลักษณะของ "บิยะวาจา" "อัคกริยา" และ "สมานัตตา" ผสมผสานกันอยู่ ส่วนลักษณะ "ทาน" ส่วนใหญ่แล้วไม่เป็นแต่อย่างใด

วิธีการหาเสียงของหัวคะแนนที่ไ้แบ่งได้ 2 วิธี ที่สำคัญคือ

1. ใช้ความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นของคน
2. การให้ผลประโยชน์ตอบแทน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วได้แก่ การสร้างสาธารณูปโภคให้แก่ชุมชน และการเลี้ยงอาหาร สำหรับการซื้อเสียงหรือการแจกเงินโดยตรง พบว่าปรากฏน้อยมาก.

ภาควิชา การปกครอง

สาขาวิชา การปกครอง

ปีการศึกษา 2531.....

ลายมือชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

SURIYAN JIRASUTTAYASOONTORN : THE RELATIONSHIP BETWEEN VOTE
CANVASSERS AND CANDIDATES FOR THE HOUSE OF REPRESENTATIVES
IN THAI ELECTORAL SYSTEM : CASE STUDY OF THE FIRST DISTRICT
SURATTHANI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF PORNSAK
PONGPEAW, Ph.D. 206 PP.

This study attempted to investigate the relationship between vote canvassers and candidates for the House of Representatives in Thai electoral system. Special attention was given to origin of vote canvassers, the relationship between vote canvassers and the candidates and how the vote canvassers are used in the election campaign.

The study found that the candidates cannot send their campaign message to the constituents adequately due to 3 major factors, namely;

1. limited time of election campaigns.
2. high cost of election campaigns.
3. large size of electoral district and large number of constituents.

Thus the candidates have to used community leaders as their campaign agents who are mostly Kamnun and Pooyaiban.

The relationship between vote canvassers and the candidates holds a patron-client characteristic before and after the election.

The vote canvassers use 2 methods in gaining votes, that is, their positions as opinion leaders, and offering rewards such as public utilities. However, a vote buying is rarely found.

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน กรรมการ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ พ่องแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแต่ละท่านได้กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณเพื่อนปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนของจังหวัด สุราษฎร์ธานีที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการจัดเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ คุณวรานนท์ วงษ์พันธ์สิงห์ ที่คอยช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ล่วงไปได้ด้วยดี และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้มาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของ บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ ผู้ซึ่งให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจ ตลอดจนภรรยาอันเป็นที่รักที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จ การศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายสุริยนต์ จิรสิทธิ์สุนทร
ผู้วิจัย
17 ตุลาคม 2531

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
ทฤษฎีและแนวความคิดในการวิจัย.....	7
สมมุติฐานในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ของการวิจัย.....	14
ขอบเขตของการวิจัย.....	15
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	16
ลำดับเรื่องที่เสนอ.....	24
บทที่ 2 กรอบและแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	25
ทฤษฎีการสื่อสาร.....	26
ประเภทการสื่อสาร.....	30
การสื่อสารระหว่างบุคคล.....	31
ประสิทธิภาพการสื่อสาร.....	32
แนวความคิดการสื่อสารสองขั้นตอน.....	34
แนวความคิดความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - คู่ใต้อุปถัมภ์.....	36
แนวความคิดตามหลักพุทธศาสนา เรื่อง "สังคหวัตถุ 4".....	41
แนวความคิดผู้นำทางความคิดเห็น.....	46
ประเภทผู้นำทางความคิดเห็น.....	47
ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน.....	49

	ช หน้า
บทที่ 3 วิธีการค่าเบี่ยงการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
โครงสร้างของแบบสอบถาม.....	56
หลักเกณฑ์การให้คะแนน.....	57
การทดสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
สภาพโดยทั่วไปและบรรยากาศในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
หลักเกณฑ์การวัดและการตัดสินใจ.....	64
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
<hr/>	
บทที่ 4 สภาพทั่วไปและการเลือกตั้งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	67
ประวัติความเป็นมา.....	67
สภาพทางภูมิศาสตร์.....	72
ลักษณะของประชากร.....	73
สภาพทางเศรษฐกิจ.....	73
สภาพทางสังคม.....	76
การบริหารและการปกครอง.....	78
การเมืองและการเลือกตั้ง.....	79
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
ที่มาของหัวข้อคะแนน.....	104
คุณสมบัติและลักษณะของหัวข้อคะแนน.....	120
ประเภทของหัวข้อคะแนน.....	124
ความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....	137
รูปแบบความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - คู่ใ้คู่อุปถัมภ์.....	148
วิธีการที่หัวข้อคะแนนใช้ในการหาเสียง.....	155
1. วิธีการใช้ความเป็นผู้นำทางความคิดเห็น.....	155
2. วิธีการให้ผลประโยชน์ตอบแทน.....	157

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	161
สรุปผลการวิจัย.....	161
อภิปรายและแสดงความคิดเห็น.....	168
ข้อเสนอแนะ.....	169
ข้อสังเกต.....	174
บรรณานุกรม.....	175
ภาคผนวก.....	183
ภาคผนวก ก.....	184
หนังสือขอสัมภาษณ์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....	185
โครงสร้างแบบสัมภาษณ์.....	186
ภาคผนวก ข.....	188
หนังสือขอสัมภาษณ์หัวหน้าคณะ.....	189
แบบสอบถาม.....	190
ประวัติผู้เขียน.....	195

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	แสดงขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	66
ตารางที่ 4.1	การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม.....	74
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่ง - รับผิดชอบ.....	75
ตารางที่ 5.1	ลักษณะทั่วไปของประชากรการวิจัย.....	131
ตารางที่ 5.2	แสดงความสามารถอ่านาخبارมีของหัวคะแนน.....	133
ตารางที่ 5.3	แสดงประเภทของหัวคะแนนแยกตามเพศ; อายุ, การศึกษา.....	135
ตารางที่ 5.4	แสดงประเภทของหัวคะแนนแยกตามอาชีพและรายได้.....	136
ตารางที่ 5.5	แสดงลักษณะความสัมพันธ์เป็นแบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล.....	140
ตารางที่ 5.6	แสดงความคิดเห็นต่อลักษณะความสัมพันธ์ภายหลังการเลือกตั้ง.....	141
ตารางที่ 5.7	แสดงลักษณะสายสัมพันธ์ของหัวคะแนนกับผู้มีสมัคร.....	146
ตารางที่ 5.8	แสดงประเภทความสัมพันธ์ว่ามีลักษณะทาน, ปิยวาจา, อັถถกริยา สัมพันธ์ตา.....	150
ตารางที่ 5.9	แสดงความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล แบบ "ทาน".....	151
ตารางที่ 5.10	แสดงความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล แบบ "ปิยวาจา".....	152
ตารางที่ 5.11	แสดงความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล แบบ "อັถถกริยา".....	152
ตารางที่ 5.12	แสดงความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล แบบ "สัมพันธ์ตา".....	153
ตารางที่ 5.13	แสดงความสัมพันธ์แบบคู่อุปถัมภ์ - ผู้ใ้ดูแล ประเภทความสัมพันธ์ที่ เป็นทาน, ปิยวาจา, อັถถกริยา และสัมพันธ์ตา.....	154
ตารางที่ 5.14	แสดงความเป็นผู้นำทางความคิดเห็น.....	157
ตารางที่ 5.15	วิธีการที่หัวคะแนนใช้มากที่สุด.....	158
ตารางที่ 5.16	แสดงจำนวนร้อยละของลักษณะการให้ผลประโยชน์ตอบแทน.....	159
ตารางที่ 5.17	แสดงลักษณะของการแจกเงินหรือซื้อเสียง.....	160

สารบัญแนกภูมิ

แนกภูมิที่	หน้า
1. กระบวนการสื่อสาร.....	8
2. องค์ประกอบของการสื่อสาร.....	30
3. ประเภทและระบบของการสื่อสาร.....	30
4. การสื่อสารสองขั้นตอน.....	35
5. ลักษณะความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ใต้อุปถัมภ์.....	40
6. ทำเนียบรายนามผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	71
7. รายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี.....	82
8. รายชื่อสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านนาสาร.....	83
9. รายชื่อสมาชิกสภาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	86
10. รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานีจากอดีต - ปัจจุบัน.....	93
11. ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	
27 กรกฎาคม 2529.....	95
12. แผนผังการแบ่งเขตเลือกตั้ง.....	102
13. แผนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	103
14. แสดงสายสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง.....	147

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย